

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Suomen englanninopettajat ry on huolissaan siitä, että maamme hallitusten vaihtuessa koulutuspoliittiset linjaukset muuttuvat niinkin radikaalisti ja dramaattisesti kuin tässä lukiolain ja siihen liittyvien lakien muuttamishdotuksessa esitetään. On traagista, että maksuttoman toisen asteen tarina on jäämässä näin lyhyeksi: yksikään maksuttoman toisen asteen piirissä oleva ikäluokka ei ole ehtinyt edes valmistus ylioppilaaksi, kun järjestelmää ollaan jo muuttamassa! Puhumattakaan siitä, että ollaan vaikeuttamassa lukiopolkua kulkevien taivalta: valmistu nopeammin, niin selviät ilmaiseksi! Tehokkuus on taloudellinen hyve, mutta koulutuksen ollessa kyseessä tehokkuusajattelu saattaa johtaa hyvinkin suuriin ongelmiin ja sitä kautta lisäkustannuksiin.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Suomen englanninopettajat ry pitää erittäin arvostettavana sitä, että ehdotetulla lukiolain muutoksella vahvistetaan opiskelijoiden oikeutta saada tuki- ja erityisopetusta. Erityisesti pitkän englannin oppimäärän taitovaatimukset ovat erittäin korkeat ja tukitoimia tarvitaan erittäin heterogeenisen opiskelija-aineksen avuksi. Erityistoimet vaativat kuitenkin sekä henkilöresurssia että rahaa, mikä tulisi huomioida lukiolain muutoksia tehtäessä. Lukioihin tarvitaan erityisopettajia, ja tukiovetusresurssia on tietysti kasvatettava, mikäli tuen määrää opiskelijoille lisätään. Olemme huolissamme siitä, että sinällään hyvällä aikeella säätää tukiovetus opiskelijan oikeudeksi kuormitetaan opetusalan henkilöstä entisestään. Opetushenkilöstön henkilöstökyselyt osoittavat jo nykyisellään, että kuormitus lukioissa on opetuslalla suurinta. Opiskelijälähtöisen lukiokoulutuksen toteuttaminen edellyttää koulutuksen riittävää ja vakaata resurssointia. Lukiolaisbarometri (2022) puolestaan kertoo sen, että tukitoimia tarvitaan, sillä jopa 62 % opiskelijoista on kokenut, että opiskelu on henkisesti raskasta ja noin kolmasosa kokee tarvitsevänsä tukitoimenpiteitä opiskeluun.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Suomen englanninopettajat ry pitää erittäin ongelmallisena Orpon hallituksen mainintaa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisesta niin, että uudistuva järjestelmä vastaa paremmin lukiokoulutuksen aiheuttamiin kustannuksiin. Rahoitusjärjestelmän uudistaminen ei nimittäin tapahdu ilman rahoituksen lisäämistä, ja lisärahoitusta Orpon hallitus ei todellakaan ole

luvannut. Varmistaako uusi rahoitusjärjestelmä todellakin nykyistä järjestelmää paremmin erilaisten kuntien ja lukioden koulutuksen järjestämisen olosuhteet ja koulutuksen saavutettavuuden? Tekeekö hallitus yhteistyötä kuntien kanssa varmistaen, että koulutuksen saavutettavuus todellakin toteutuu ja kunnilla on rahaa hoitaa koulutustehtävänsä?

Se, että lukiokoulutusta ollaan muuttamassa takaisin maksulliseksi, uhkaa opiskelijoiden tasa-arvoa.

Aiemmin jo mainitun vuoden 2022 lukiolaisbarometrin mukaan edellisen hallituksen aikana voimaantullut lukion maksuttomuus on todellakin vaikuttanut opiskelijoiden päätökseen hakeutua lukioon erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkeakoulutettu, vähintään toinen vanhemmista työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi.

Orpon hallituksen aikomus rajata oppivelvollisten maksuttomat oppimateriaalit ja ylioppilaskokeet ja koulumatkatuet sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 on arveluttava paluu tasa-arvosta epätasa-arvoon. Osaamisen merkitys yhteiskunnassamme kasvaa kasvamistaan, mutta koko toisen asteen maksuttomuuden varmistaminen jätetään kuntien varaan ja kuntien mahdollisuudet opetuksen järjestämiseen vaihtelevat suuresti ilman valtion rahoitusta.

Suunniteltu leikkaus osuu kipeimmin niihin nuoriin, joilla on jo muutenkin vaikeuksia jaksamisen, toimeentulon ja oppimisen kanssa. Tasa-arvoinen koulutuspolku on vaarassa. Olemme huolissamme siitä, että opiskelija saattaa joutua keskeyttämään opintonsa taloudellisten syitten takia. Koko lukiokoulutuksen laatu on vaarassa oppimateriaalien ja koulutuksen rahoituksen leikkaamisen myötä.

Pidämme surullisena sitä, että vastikään päätettyä maksuttomuutta lukiolaisemme joutuvat nyt puolustamaan ulosmarsseilla. Eikö hallitus ole ymmärtänyt koulutuksellisen tasa-arvon merkitystä ja eikö Orpon hallitus välitä eriarvoisuuden kasvusta?

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Suomen englanninopettajat ry on huolissaan siitä, että englanninkielisen ylioppilastutkinnon toteuttaminen syö suomenkielisen ylioppilastutkinnon kehittämiseen tarvittavaa rahoitusta. Sinällään englanninkielisen ylioppilastutkinnon tuleminen osaksi tutkintojärjestelmää on hyvä asia, kunhan resurssia vain on riittävästi. On lisäksi tärkeää, että määritellään selkeät ja yksiselitteiset kriteerit sille, kuka on oikeutettu osallistumaan englanninkieliseen ylioppilastutkintoon. Miten tutkinnon järjestämisluvassa määritellään yksiselitteisesti se, kenen kielitaito ei riitä lukiokoulutuksessa opiskelemiseen ja tutkinnon suorittamiseen suomen tai ruotsin kielellä?

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Suomen englanninopettajat ry pitää hyvänä sitä, että yksi viidestä pakollisesta yo-tutkinnon kokeesta voisi olla taito- ja taideaineiden koe, sillä tämä laajentaa opiskelijoiden mahdollisuutta osoittaa osaamistaan ylioppilastutkinnossa.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Virta Sonja
Suomen englanninopettajat ry